

УДК 378.013.75:80-057.87

ЕКСПЕРІЕНТАЛЬНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Резнік Віта Григорівна

*старший викладач кафедри іноземних мов
Білоцерківський національний аграрний університет*

Основні зміни та реформи, що відбуваються у системі вищої освіти України зумовлені її інтеграцією у загальноєвропейський освітній простір та новим соціальним замовленням, що вимагає підвищення якості професійної компетентності випускників вищих закладів освіти, особливо у сфері їхньої мовної та міжкультурної підготовки.

Відомі вітчизняні та зарубіжні науковці, методисти, які досліджують проблеми навчання студентів іноземній філології, виділяють в якості важливої складової професійної компетентності майбутніх спеціалістів саме міжкультурну комунікативну компетентність (МКК). Проте вони стверджують, що у робочих програмах та підручниках з іноземної мови та спеціальних дисциплін МКК не є цільовою компетентністю, про неї практично не згадується, а у студентів вона формується стихійно. Тому формування у студентів-філологів основ МКК є можливим лише за умови об'єднання зусиль викладачів багатьох дисциплін, починаючи від практичного курсу іноземної мови і закінчуючи спеціальними філологічними дисциплінами (Бориско, 2015).

«У сучасній дидактиці іноземних мов існує така точка зору, що метою заняття з іноземної мови є не тільки мовна компетентність, але й міжкультурна» (Воронкова, 2012). Міжкультурна комунікативна компетентність це – «компетентність особливої природи, що заснована на знаннях, уміннях, здібностях здійснювати міжкультурне спілкування за допомогою створення спільного для комунікантів значення того, що відбувається і досягати в результаті позитивних для обох сторін результатів спілкування» (Слізарова, 2005).

Формуванню іншомовної міжкультурної комунікативної компетентності у студентів-філологів, на думку методистів та викладачів, сприяє застосування сучасних технологій, методів навчання. А саме, так званих експерієнтальних (від англ. *experiential learning*), або інтерактивних методів: метод проектів, метод кейсів, рольові ігри, «круглі столи», дискусії, «мозкові штурми», симуляції (інсценування фіктивних ситуацій, або ж фіктивних рольових ігор) тощо. Для прикладу, одним з ефективних методів є **дискусія**. Стимулом до дискусії може стати питання, що цікавить кожного студента у групі. Припустимо, в рамках курсу «Ділової німецької мови (*Deutsche Wirtschaftssprache*)» вивчення тем може передбачати обговорення студентами в парах

або малих групах цитат та висловів відомих представників бізнесу, політики, мистецтва. Даний метод навчання сприяє розвитку у студентів навичок міжкультурного спілкування, оскільки, по-перше, студенти знайомляться з правилами мовного етикету іншомовної дискусії, вчать вибирати коректну форму для оформлення своїх аргументів та ідей з урахуванням культурної своєрідності носія мови; по-друге, студенти знайомляться з культурними особливостями іншомовної дискусії.

Ще одним ефективним методом навчання іноземної мови в контексті формування МКК у студентів є використання методу колективного аналізу ситуацій (**кейс-метод**). Дана технологія орієнтується не лише на формулюванні, але й на вирішенні проблеми. Оскільки основу кейсів складають приклади з реального життя, вони є чудовим матеріалом, що дозволяють поєднати знання студентів про культурні, комунікативні особливості країн, що вивчаються з практичним досвідом застосування отриманих знань. У методиці виділяють три види кейсу: друкований, мультимедіа-кейс, відео кейс. Також розрізняють три етапи роботи над кейсом, всередині яких існує суворя послідовність дій викладача та студента: ознайомлювальний, дослідний, презентаційний. Робота з кейсами передбачає розбір або вирішення конкретних ситуацій за певним сценарієм. Студентам необхідно розібратися з проблемою, запропонувати можливі рішення та обрати кращі з них. Наявність у структурі кейс-методу суперечок, дискусій, аргументацій досить ефективно тренує студентів, навчає дотримуватись норм та правил спілкування. У результаті студенти повинні підготувати та презентувати на занятті підсумки своїх досліджень в усній формі або у вигляді презентації. Таким чином, метод кейсів завжди передбачає не лише самостійну роботу студента, чи «мозковий штурм» в рамках малої групи, але й публічний виступ з захистом отриманого рішення. На відміну від традиційних методик, де викладач звик давати та вимагати певні знання, використовуючи інтерактивні форми навчання, студент сам відкриває шлях до пізнання.

Таким чином, експерієнтальні технології допомагають реалізувати модель навчання через власний досвід (*selbsterlebte Erfahrung*) знайомства з культурами країн, мова яких вивчається. Студенти-філологи навчаються самостійно аналізувати багатоаспектні знання, необхідні для успішної міжкультурної комунікації.

Отже, навчання іноземним мовам із застосуванням експерієнтальних методів в контексті міжкультурної комунікації, на наш погляд, найбільш виправдано, оскільки таке навчання націлене на одночасне вирішення кількох завдань: комунікативно-пізнавальної, навчання навичкам спілкування; конкретно-пізнавальної, що розглядає конкретну навчальну ситуацію; соціально-орієнтованої, що формує адекватну соціалізацію людини поза рамками навчальної ситуації.

ЛІТЕРАТУРА

Бориско Н. Ф. (2018) Методи і прийоми формування іншомовної міжкультурної комунікативної компетентності. Україна і світ: діалог мов та культур: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 11 – 13 квітня 2018 року. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2017. – С.546-547.

Бориско, Н. Ф. (2015) Міжкультурна підготовка майбутніх учителів і викладачів іноземних мов. Іноземні мови , 1, 10-21.

Воронкова Н.Р. Формування міжкультурної компетенції особистості в процесі навчання іноземної мови / Ніна Романівна Воронкова // Наукові записки КДПУ. Серія: Філологічні науки (мовознавство) : зб. наук. праць / ред. Г. Д. Клочек [та ін.]. – Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. – Вип. 104, ч. 2. – С. 443–447.

Елизарова Г. В. Культура и обучение иностран: ным языкам / Г. В. Елизарова. – СПб. : Каро, 2005. – 352 с.

Садохин, А. П. (2009) Межкультурная коммуникация . Москва, Российская Федерация: Альфа-М; ИНФРА-М.

Bolten J. Interkulturelle Kompetenz / J. Bolten. – Landeszentrale für politische Bildung Thüringen. – Erfurt : Druckerei Sömmerda GmbH, 2007. – 124 S.